

Politets sikkerhetstjeneste
Den sentrale enhet

Postboks 4773 Nydalen,
0421 OSLO
post@pst.politiet.no
Tlf.nr. 23 30 50 00
Faksnr. 23 30 51 20
Besøksadresse:
Nydalen allé 35, Oslo

Kontaktperson:

Deres ref.: 200904400ESHAJ/mk
Vår ref.: 200900188-2 008
Dato: 9. november 2009

Justis- og politidepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

JUSTISDEPARTEMENTET	
12 NOV 2009	
SAKSNR.:	200904400
AVD/KONT/BEH:	LOV / ES / HO / LE
DOK.NR.	50
ARKIVKODE:	

Høring - etterkontroll av personopplysningsloven

Det vises til høringsbrev av 3. juli.2009 vedrørende etterkontroll av personopplysningsloven. Det vises også til telefonsamtale med Ingeborg Olebakken hvor høringsfristen ble utsatt til 14. november 2009.

Politets sikkerhetstjeneste (PST) har gjennomgått materialet knyttet til etterkontroll av personopplysningsloven. Innledningsvis vil vi bemerke at det oversendte materialet er svært omfangsrikt. Tatt i betraktning at det ikke er vedlagt et samlet lovforslag fra departementet, synes det noe omfangsrikt for høringsinstansene å opparbeide den nødvendige oversikt over materialet, herunder hvilke konsekvenser eventuelle endringer vil få. PST har ikke kunnet prioritere å gå inn i alle spørsmål departementet reiser i høringsnotatet. Vi vil i det videre derfor konsentrere våre merknader til to særskilte punkter i høringen som er aktuelle for oss.

Vi vil også vise til Ot prp nr 108 (2008-2009) om behandling av personopplysninger i politiet og påtalemyndigheten. Vi savner at departementet viser til de avveininger og konklusjoner som der er gjort. Behandling av personopplysninger i politi og påtalemyndighet er der foreslått gitt viktige og klare regler som på enkelte områder avklarer problemstillinger departementet reiser i høringsnotatet. Vi vil komme nærmere tilbake til dette nedenfor.

Personopplysningsloven § 2 nr 4 Behandlingsansvarlig

Utredningene finner at vertikal deling av behandlingsansvaret (mellom overordnet og underordnet organ) er uheldig og unødvendig, jf Rapport 2006 s 32. Utredningene hevder at dersom et overordnet organ kan fastsette formål og hjelpemidler ved behandling av personopplysninger hos et underordnet organ, bør det overordnede organet alltid være den behandlingsansvarlige. Utredningene foreslår at behandlingsansvaret legges til den som har "bestemmelsesrett i siste instans", jf § 7 i det radikale lovforslaget.

Departementet drøfter i liten grad utredningenes synspunkter i forhold til hvem som skal være behandlingsansvarlig i forholdet mellom overordnet og underordnet organ. Dette er en svært praktisk problemstilling for offentlige organer, og det er uheldig at departementet ikke går inn i

denne problemstillingen. Høringsinstansene bes imidlertid ta stilling til om det i større grad bør kunne fastsettes i lov/forskrift hvem som er behandlingsansvarlig.

Vi vil her vise til Ot prp nr 108 hvor man har avklart dette spørsmålet i forhold til behandling av opplysninger i politi og påtalemyndighet. Det legges i forslaget til politiregisterlov opp til en forskriftsregulering av de enkelte behandlinger, med angivelse av behandlingsansvar. PST støtter dette. Vi ser det videre som hensiktsmessig at behandlingsansvaret legges dit behandlingen faktisk skjer, og det bør også være mulig med delt behandlingsansvar eksempelvis for sentrale systemer.

Vi antar at det vil være lite hensiktsmessig med ulikt system for angivelse av behandlingsansvar for behandling av personopplysninger i politi og påtalemyndighet og øvrig behandling av personopplysninger. Det må også legges til at det ved å legge behandlingsansvaret til "øverste instans" slik utrederne foreslår, vil oppstå utfordringer med hensyn til den dobbeltrolle som oppstår for det overordnede organet. Det overordnede organet vil i tilfelle både kunne ha rollen som behandlingsansvarlig samtidig som det har plikt til å påse at lover og regler i det underordnede organet blir fulgt. Denne type dobbeltrolle er selvsagt uheldig, og løses best ved at behandlingsansvaret som hovedregel legges dit behandlingen faktisk skjer.

Personopplysningsforskriften § 7-12 Personvernombud

Ordningen med personvernombud er vurdert i Rapport 2006, hvor mandatet bl a var å vurdere om lovverket kan utformes slik at det i større grad enn i dag oppmuntrer den behandlingsansvarlige til å ta ordningen i bruk. Utrederne har anbefalt en egen bestemmelse i personopplysningsloven om hvordan personvernombud etableres. De foreslår videre at ordningen skal være frivillig, men med fordeler for den behandlingsansvarlige der virksomheten har personvernombud (fritak fra internkontroll, tilbud om tjenester fra Datatilsynet). Utrederne foreslår også en bestemmelse om hvilke oppgaver ombudet skal ha.

Departementet gir i høringsnotatet uttrykk for et ønske om å videreføre og styrke ordningen med personvernombud. Departementet har for øvrig gitt få signaler om hvordan de ønsker å gjøre dette.

PST har hatt personvernrådsgiver i fire år. Personvernrådsgiver har hatt funksjon som systemkontroller i forhold til personvern i PST, og har kartlagt behandling av opplysninger i PST, utarbeidet retningslinjer for behandling av opplysninger, etablert internkontroll samt gjennomført opplæring og intern rådgivning på personvernfeltet. Stillingen er plassert i Sjef PSTs sekretariat og rapporterer direkte til Sjef PST. Den kontrollerende rollen har vært gjennomført slik at i den grad man har funnet kritikkverdige forhold eller endringsbehov, har dette vært gjennomført gjennom linjen, eventuelt også ved rapportering til Sjef PST.

Slik personvernrådsgiveren har fungert i PST disse fire årene synes dette å være et godt eksempel på hva man har ment å beskrive i utrederne forslag om personvernombud. Det har likevel vært en viktig forutsetning for arbeidet i PST at man har vært ansett som *rådsgiver* og ikke ombud i gjennomføringen av oppgavene. Personvernrådsgiveren er en del av virksomheten og har ikke på noe tidspunkt ansvar for personvernet i PST; det er det øverste leder som har. Slik vi ser det er bruken av begrepet rådsgiver viktig da det har bidratt til intern tillit slik at rådsgiveren ikke ses på som en utenforstående, men en samarbeidspartner. Nødvendig myndighet oppnås ved at det ikke foreligger rapporteringsledd mellom personvernrådsgiveren og øverste leder.

Man har sett eksempler på at PST har mottatt henvendelser til personvernrådgiveren fra publikum (mulige registrerte). Vedkommende har da ønsket å få en selvstendig vurdering fra personvernrådgiver av eventuelle registreringer i PST. Slike henvendelser antas å bygge på den tro at PST har et personvernombud. Det har i slike tilfeller vært avgjørende at personvernrådgiver ikke både skal representere den eventuelt registrerte ovenfor egen virksomhet, samtidig som man skal ha en intern rådgivende funksjon. Løsningen i vårt tilfelle har selvsagt vært å besvare henvendelsene på ordinært vis innen de etablerte linjer og klageinstanser, men eksempelet viser at det kan være vanskelig å gjennomføre kontroll på vegne av den registrerte samtidig som man skal drive intern kontroll og rådgivning. Valg av navn på funksjonen vil etter vår mening være med på å avgjøre hvorvidt det er mulig å oppnå de personvernfordeler man ønsker. Det er PSTs klare oppfatning at man i etterkontrollen av personopplysningsloven bør bruke betegnelsen personvernrådgiver i stedet for personvernombud, jf også innstillingen i Ot prp 108 forslag til politiregisterlov § 63.

Internkontroll har vist seg å være av avgjørende betydning for det systematiske arbeidet med personvern i PST. Internkontroll er i realiteten den eneste mulighet virksomheten har for å dokumentere det arbeidet som gjøres i forhold til personvern, og ikke minst er det et viktig redskap til å styre medarbeiderne i personvernspørsmål, ved at man utarbeider regelverk og rutiner som angir hvordan man i praksis anvender personvern internt. Personvern vil alltid være relativ i den forstand at man må forholde seg til hvilke oppgaver virksomheten skal løse, og hvilke fullmakter virksomheten er gitt i den forbindelse. Dette gjør at personvern aldri kan ses isolert, men er et ledelsesansvar og må kommuniseres i virksomheten slik at den enkelte ansatte ikke tar disse vurderingene alene. Internkontroll er verktøyet her, og det vil således være direkte uheldig i forhold til hensikten med personvernombud å frafalle kravet om internkontroll der man etablerer personvernombud, jf forslaget i Rapport 2006.

Roger Berg
Ass sjef PST

Grete Søreide Lauridsen
seniorrådgiver